

Fi żmien il-gwerra....

Xemx taħraq daqs in-nar u hemda liema bħalha kienet is-saltan fl-inħawi tal-Marsa. Il-wiċċi qatran tat-toroq maħlul kollu. Kultant żiffa ħelwa t-fewweġ, imbagħad l-ajru qis u mejjet. Xejn ħajja, kollox mejjet u hemda kbira, mindaqiet miksura minn ħoss ta' xi karrozza.

Minn waħda minn dawn it-triqat kien għaddej bil-qajla, riekeb fuq karrettun tal-molol (għandu jkun ma kellux x'janbih) miżbugħi ġdid, ileqq ileqq taħbi l-imrieżaq qawwija ta' xemx tisreg bla ħniena. Fuq il-karrettun kien hemm mgħobbi 'tank' imdaqqas li milli jidher kien mimli bil-pitrolju. U biex inkunu għedna kollox dak il-mingħul ta' raġel ma ġitux ħniena minn dak l-imsejken ta' żiemel, li għalkemm iswed minn ġildu, kien bjad bil-ġħaraq; flok naqqaslu xi ftit mittagħbija għat-telgħiha, rikiblu. Imma ħadd ma jista' igħid xejn, għax għandu jkun dar-raġel kien xi ftit għajnejjen, u mnikket u ried iferragħi għommtu. Ried jitħaddet. Imma ma' min? Ma ħabbelix rasu; beda jgemgħem waħdu; bejn wieħed u ieħor hekk bla ma ħadd ifixxku:

“Għesu int trid tkun għalina. U din il-Gwerra fix-ġibitna. Čis, biex ikollok ftit pitrolju trid tieħu dil-ġirja kollha. Huwa all-aħares ma kinetx il-mara bil-krib kollu tagħiha qatt ma kont nagħmel dil-biċċa. Neħħejt għaxxar snin minn ħajti, għarqan xraba, ħwejgi għasra. U.... ma dдумx ma thallasha qares il-mara għax ikollha taħsilli ħwejgi kollha kemm huma malli nasal. Le, le.... ma narġax taf. Mela mela, mela jien biex nixrob u niekol sħun hemm bżonn nithhabat daqshekk, mela xinhu! Mela issa ma sħiantx biżżejjed. Aħna meta konna tفال biċċa ħobż biżżejt u barra bid-daqqa, mhux dal-ħafna ċajt li għandhom il-lum. Fi żmien il-gwerra l-oħra għaddejna mingħajr pitrolju u hekk ngħaddu issa tafx!” jgħaqquad il-ponn tafx, u jibqa' sejjer ihewden u jfarfar xi daqqa ta' frosta fuq l-imsejken żiemel. “Naħarqu l-ħatab.... mhux biżżejjed.... u din mħix isbañ mill-oħra. Din ħelwa : Fil-ġħażja ma tistax tok-ġħod barra kemm trid u kemm jogħiġbok għax inkella joħiduk il-għasssa u jraqqdu hemm, bħal ma għamluli l-ħabar darba u li malli tisma' s-safar jokorbu għandek tidħol gewwa mill-aktar fis u ħafna ħimerijiet oħra bħal dawn, fosthom dik li kemm-il darba tkun bil-bhima f'nofs ta' triq; iżżarmaha malajr torbotha mad-delha ta' wara u terhiha weħiedha, u int tmur tistkenn ximkien fil-qrib. Čis f'hiex kellna niġu wkoll. Imma

xi trid tagħimel mhux aħna naħtu. Aħna għalina ħobża ta' kuljum xahar qabel raqda tajba bil-lejl u xejn aktar. Dal-gwerer għalfejn... imma kemm huma boloh..."

Lanqas laħaq spicċa l-kelma li tisfira imkarba ħasditlu msarnu u niżżlithomlu f'saqajh.

"Magħimula tiegħi! Iva... imma nsejt... Imma ara taf kif nagħimlu.... U x'nagħimell! tgħid inżarma... u le aħjar nibqa' sejjer u mbagħad wara kollox m'hum iex se' jixħtu minn dak li joqtol... dan biex iħarrġuna. Wara kollox jien naf x'għandi nagħimel meta dil-gażiba tigri tassew."

Wara li dam italla' u jniżżejjel ħafna, daqqa ta' frosta liż-żiemel u ħarab b'kollo. U trid tara l-farsa. Igri u ġib 'il min jiġri għax, ħares għalkemm ma samax milli kien qallu x'jagħimel il-Kappillan minn fuq l-altar, dik is-suffara tatu ġewwa wisq u kellu seba' mitt sena biex jerġa' jisma' s-suffara jew għallinqas jasal id-dar. Il-karrettun jogħila. L-irbit tat-tank' reha u l-pitrolju minnu 'l Alla. Iż-żiemel jiġri u jiġbed b'nifsu maqtugħi u saqajh kollha qatran. U Ĝużè l-Għawdexi ifajjar bil-frosta u jogħila mal-karettun. Għalkemm kien hekk mitluf minnu n-nifsu, madankollu ma waqafx mit-tlablib. Fejn qabel kien qisu mejjet bil-kemm jifta ħalqu issa sar qisu xitan.

"Igri ja kelb li ma jarinx xi kuntistabbli.... Isa ħej.... huwa neqegħidek ja kelba! x'nagħimillek la nasal.... Issa nerġa' nagħmilha.... Igri għax inqaxxrek...." idawwar wiċċu u jilma ħi il-pitrolju ħiereg mit-tank maqlub wiċċu 'l isfel. "Kollox ma' kollox.... wara dit-taħbiha kollha issa sa nitlef il-qaleb u l-ġbejna... Imxi ja kelb" u baqa' sejjer. Bil-karrettun fl-ajru, it-tank ibexx it-triq u ż-żiemel irid itir taħt id-daqqiet ħarxa ta' sidu. Sa fl-ahħar feġġ pulizija.

"Żomm hemm baħbuħ" qallu.

L-imsejken għarraqan xraba waqaf u milli jidher ma riedx iħallas dwana. "X'għara?" staqsieħ.

"Ara isa, isa ħej. Inzel minn hemm u żarba l-bhima: U toqgħodx tagħimel ħafna tħallu." U

Għażżeen bil-qalb it-tajba kollu jisma'. Ĝennej il-karrettun mal-bankina, rabat iż-żiemel mad-delha ta' wara u daħħal f'ħanut fil-qrib biex jistkenn. Kollox kif qallu l-Pulizija. Fil-ħanut kien hemm ħafna oħra li ġralhom bħal lu imma ma qagħidux jitħabtu. "Ara daqsxejn. Kull ma għamilt sfali fix-xejn. Mort biex nixtri l-pitrolju mix-xatt ixxerridli kollu fit-triq waqt dak il-ġiri kollu bħal miġnun. Imbagħad wara dit-taħbiha kollha ġie waqqafni dan u ma wasaltx sad-dar. Issa mur ara x'laqqha sabiha mill-mara. Tista' ddum tokrob hi, ma nargħax immur.

Indum ma npaxxiha. Tiekol hobż u žeit jew ġobon jekk trid, jekk ma tridx toqgħod” kif qal hekk instemgħet suffara u f’daqqa waħda jixref pulizija fil-bieb jgħajjat : “Kollox sewwa.”

“Għall-erwieħ” qabżu l-koll u Ĝużè ssokta: “Ara, ara daqsxejn issa għal ftit waqtiet kien missu waqqafni, biex is-sugrajt ħajti... immissni ħad xi riħ. Imma xi trid tagħmel.” u ħareġ ‘il barra biex jarġa’ jarma ż-żiemel u jissokta triqtu għad-dar, bla ma jaqta’ mit-thewdin.

Wara ftit jasal joqrob lejn id-dar. Toħroġ il-mara li ntebħet mill-passi taż-żiemel.

“U mela ejja Ĝuż!” qal lu meta kien għadu bil-kemm lewa l-kantuniera. “Ridt nagħmel daqsxejn kafè l-anqas stajt”

“Għajjat ftit ieħor ħa jisimgħu żgur. Ara li ma tifqagħni int, taf!” wiegħeb bil-herra Ĝużè. Milli jidher dan ma kienx soltu tiegħi għażiex il-mara ma beżgħiet xejn u resqet lejn it-tank tal-pitrolju li bil-għemm tagħiha l-anqas rat li hu maqlub ta’ taħbi fuq.

“Il-pitrolju fejn hu? ” qalet meta rat kollox “mela ma tawkx. Fejn hu l-pitrolju? ”

“In-niżla taċ-Ċimiterju” wiegħeb wara li mesaħi ftit l-għaraq li kien qed iċarcar ma’ wiċċeu kollu.

“Fejn?! issa biex se’ nsajjar?”

“Ara, aħjar ma nkellmek xejn.... sejjjer norqod....”

“Sejjjer torqod hekk.... x’għara?”

“Ara ma għara xejn. Ara x’qed ngħidlek.... għid lil Karmnu jżarma ż-żiemel.... B’rasu jdur min jiġi jqajjimni qabel il-lejla.” U tala’ joħlom bit-tank, bil-gass, bl-ajruplani, bil-pulizija, bil-qatran itir minn taħbi in-nagħħal taż-żiemel u fl-aħħar bil-mara mbaqbqa biex issajjar il-kafè.

KARMENU SANT.